

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ
(ДЕРЖПРАЦІ)

вул. Десятинна, 14, м. Київ, 01601, тел.: (044) 279-00-85, факс (044) 289-55-24
<http://www.dsp.gov.ua>, E-mail: dsp@dsp.gov.ua, Код ЄДРПОУ 39472148

№ _____

На № _____

від _____

Державна регуляторна служба
України

Про погодження проекту наказу

Державна служба України з питань праці відповідно до Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” надсилає на погодження доопрацьований проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт” (далі – проект наказу) та просить погодити його в найкоротший термін.

- Додатки:
1. Проект наказу на 26 арк. в 1 прим.
  2. Пояснювальна записка на 3 арк. в 1 прим.
  3. Протокол узгодження позицій на 7 арк. в 1 прим.
  4. Аналіз регуляторного впливу на 13 арк. в 1 прим.
  5. Копія повідомлення про оприлюднення проекту наказу на 1 арк. в 1 прим.

Т.в.о. Голови

Віталій САЖІЄНКО

Анатолій Петров 289 30 31

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проекту наказу

Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства
України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони
об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт”

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт” (далі – проект акта) розроблено Державною службою України з питань праці на виконання вимог Кодексу України про надра, Гірничого закону України та Положення про Державну службу України з питань праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96., а також у зв’язку із тим, що погодження питань ведення гірничих робіт під забудованими територіями і природними об’єктами залишилось не врегульованим, оскільки Інструкція про порядок затвердження заходів з охорони будівель, споруд і природних об’єктів від шкідливого впливу гірських розробок, затверджена постановою Держгіртехнагляду СРСР 26.02.1986, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 № 1022-р визнана такою, що не застосовується на території України.

Проект акта встановлює організаційні та технічні вимоги щодо здійснення заходів, спрямованих на дотримання користувачами надр вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд, та об’єктів навколишнього природного середовища під час користування надрами, зокрема, заходів щодо охорони зазначених об’єктів від шкідливого впливу гірничих розробок, обумовлених зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні, отримання погодження на проведення гірничих виробок в межах запобіжних ціликів.

Пропозиції та зауваження до зазначеного проекту акта приймаються протягом одного місяця з дня оприлюднення за наступною адресою:

Державна служба України з питань праці, 01601, м. Київ, вул. Десятинна, 14; e-mail: dsp@dsp.gov.ua; факс/тел.: (044) 289 30 31.

Проект акта оприлюднений шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Держпраці: www.dsp.gov.ua (розділ „Діяльність” → підрозділ „Регуляторна діяльність”).

Проект наказу;

Пояснювальна записка;

Прогноз впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін

Аналіз регуляторного впливу

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт”

I. Визначення проблеми

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт” (далі – проект акта) розроблено Державною службою України з питань праці у зв’язку із необхідністю актуалізації правового регулювання питання охорони об’єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт, удосконалення, приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства України.

Проект акта враховує вимоги Кодексу України про надра (пункт 7 частини першої статті 50, частини другої статті 51, пунктів 2, 7 частини першої статті 53, статей 56, 58, пунктів 4, 9 частини першої та пунктів 1, 2, 4 частини другої статті 63, частини першої статті 64, статті 67), Гірничого закону України (статті 10, статті 13, статті 22, абзацу шостого частини першої статті 34, статті 35, статті 36) та Положення про Державну службу України з питань праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96.

На сьогодні, питання погодження питань ведення гірничих робіт під забудованими територіями і природними об’єктами залишилось не врегульованим, оскільки Інструкція про порядок затвердження заходів з охорони будівель, споруд і природних об’єктів від шкідливого впливу гірських розробок, затверджена постановою Держгіртехнагляду СРСР від 26.02.1986, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 № 1022-р визнана такою, що не застосовується на території України.

Інструкція про порядок погодження підробки залізничних шляхів на вугільних та сланцевих родовищах СРСР, затверджена Державним комітетом з нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості і гірничого нагляду при Раді Міністрів СРСР 26.08.1969 (далі – Інструкція), не враховує зміни у законодавстві України, які регулюють гірничі відносини та відносини, пов’язані із надрокористуванням, та, відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12.09.1991 № 1545-ХІІ „Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР”, діє лише в частині, що не суперечить чинному законодавству України.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200

Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович

Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

3504-02/30106-03 від 12.05.2020

Разом з тим, проблема впливу гірничих робіт на об'єкти поверхні досить актуальна. Тільки у районах видобутку вугілля знаходиться майже 11 тис. таких об'єктів поверхні, у тому числі 9,5 тис. житлових будинків, майже 470 промислових будівель та 140 інженерних споруд.

Досить небезпечним явищем техногенного характеру є підтоплення територій внаслідок просідання денної поверхні над гірничими виробками.

Так, у Червоноградському гірничопромисловому районі (Львівська область) за 50-річний термін роботи вугільних шахт зазнала впливу гірничих робіт територія на площі понад 70 км², просідання земної поверхні складає 2-3 м, а на окремих ділянках – до 4,5 м.

За більш ніж столітній період експлуатації залізрудних родовищ з надр Криворізького залізрудного басейну було видобуто 13 млрд т. гірської маси.

10 % території Криворізького залізрудного басейну (Дніпропетровська область) зайнято кар'єрами і зонами обвалення.

Підземний видобуток залізних руд супроводжується утворенням порожнин в масивах гірських порід. Глибина їх розповсюдження досягає 1500 м, обсяг перевищує 32 млн м³.

Використання для розробки родовищ залізної руди камерних систем розробки супроводжується утворенням порожнин, які поступово заповнюються гірничою масою внаслідок обрушень з відпрацьованих горизонтів та призводить до просідання та обвалення земної поверхні, що становить потенційну небезпеку для людей, майна споруд та навколишнього природного середовища.

Надзвичайна ситуація, що виникла навколо ДП «Солотвинський солерудник» на Закарпатті, загрожує не лише населеному пункту та його мешканцям, але може призвести до регіональної екологічної катастрофи. Процес утворення карстових провалів, який триває тут десятиліття, не призупинений до цього часу.

Аналогічна ситуація склалася навколо Стебницького державного гірничо-хімічного підприємств «Полімінерал» (Львівська область).

Разом з тим, виймання значної частина балансових запасів діючих гірничих підприємств вугільної, гірничорудної промисловості з підземним способом розробки здійснюється в умовах впливу на об'єкти поверхні.

Відповідно до статті 58 Кодексу України про надра, забудова площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, а також будівництво на ділянках їх залягання споруд, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин, допускається у виняткових випадках лише за погодженням із Держпраці. При цьому повинні здійснюватись заходи, які забезпечать можливість видобування з надр корисних копалин.

З огляду на зазначене, розроблення цього проекту акта обумовлена необхідністю охорони будівель, споруд, комунікацій, водних об'єктів, лісонасаджень, сільськогосподарських угідь (об'єкти поверхні) від шкідливого впливу гірничих робіт, і в той же час необхідністю визначення умов для раціонального використання надр.

Отже, існує нагальна потреба розроблення та прийняття проекту акта, яким встановлюються організаційні та технічні вимоги щодо здійснення заходів, спрямованих на дотримання користувачами надр вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд, та об'єктів навколишнього природного середовища під час користування надрами.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи	Так	Ні
Громадяни	+	-
Держава	+	-
Суб'єкти господарювання	+	-
У тому числі суб'єкти малого підприємництва	-	+

Нормативно-правовий акт, що регулював відносини у цій сфері, визнаний таким, що не застосовується на території України.

Визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки це не буде відповідати вимогам чинного законодавства України, тому потребує вирішення шляхом державного регулювання.

Отже проект акта розроблено з дотриманням принципів державної регуляторної політики, зокрема принципу доцільності, оскільки він розроблений з метою реалізації вимог чинного гірничого законодавства та законодавства про надра.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є необхідність реалізації вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині раціонального користування надрами та забезпечення безпеки людей, будівель, споруд та навколишнього природного середовища під час розробки родовищ корисних копалин та експлуатації підземних споруд, з метою, не пов'язаною з видобутком корисних копалин.

Шляхом державного регулювання пропонується:

в умовах впливу гірничих робіт на об'єкти поверхні визначити перелік необхідних заходів та процедуру їх погодження і затвердження стосовно охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих розробок, обумовленого зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні;

визначити порядок отримання погодження на проведення підготовчих виробок в запобіжних ціликах, а також на ведення в них очисних робіт;

визначити порядок вирішення спірних питань між суб'єктами гірничих відносин.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Прийняття проекту акта	Проект акта розроблено Державною службою України з питань праці з метою актуалізації врегулювання питання охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт, удосконалення,

	приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог чинного законодавства України. Прийняття проекту акта буде сприяти раціональному та комплексному користуванню надрами, підвищенню ефективності їх охорони, позитивно вплине на стан захисту споруд і природних об'єктів від шкідливого впливу підземних гірничих робіт.
Залишення існуючої ситуації без змін.	У разі залишення ситуації без змін досягнення визначених цілей державного регулювання неможливе. Обрання цього способу не враховуватиме вимог чинного законодавства, в частині забезпечення безпеки людей, будівель, споруд та навколишнього природного середовища під час користування надрами, призведе до виникнення спорів між суб'єктами гірничих відносин за відсутності забезпечення механізму фахового їх врегулювання. На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що від такої альтернативи необхідно відмовитись виходячи з інтересів громадян, держави та суб'єктів господарювання.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Прийняття проекту акта	Забезпечення безпеки людей, будівель, споруд та навколишнього природного середовища, а також раціонального користування надрами під час розробки родовищ корисних копалин в умовах шкідливого впливу на об'єкти поверхні, задоволення суспільних потреб та галузей економіки у корисних копалинах.	Впровадження вимог регуляторного акта не потребує додаткових витрат із бюджету, оскільки здійснюватиметься в межах повноважень відповідних державних органів. Витрати, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами становлять за рік – 34631., за п'ять років – 173205 грн.
Залишення існуючої ситуації без змін.	Не передбачаються	Консервація великих обсягів балансових запасів корисних копалин через неузгодженість питань ведення гірничих робіт в умовах впливу на об'єкти поверхні. В інших випадках – загроза виникнення пошкоджень та аварій на об'єктах поверхні через завдання шкідливого впливу гірничих робіт без дотримання заходів охорони зазначених об'єктів.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Залишення існуючої ситуації без змін	Не передбачається	Не передбачаються
Прийняття проекту регуляторного акта	Сприятиме стабілізації роботи гірничодобувних підприємств, створенню робочих місць, підвищення відповідальності надрокористувачів за стан безпеки людей, майна, споруд та навколишнього природного середовища.	Не передбачаються

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Кількість суб'єктів господарювання, що підлягають під дію регулювання наведено згідно з переліком суб'єктів господарювання, які отримали гірничі відводи на розробку родовищ корисних копалин та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних із видобутком корисних копалин.

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	55	19	0	0	74
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	74,3%	25,6%	0%	0%	100%
Вид альтернативи	Вигоди				Витрати
Прийняття проекту акта	Сприятиме підвищенню рівня промислової та техногенної безпеки під час здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання з розробки родовищ корисних копалин. Усунення зайвих бюрократичних перепон під час погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих розробок, визначення порядку вирішення спірних питань між суб'єктами гірничих відносин. Економічна ефективність полягатиме у зменшенні витрат, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, обумовленої шкідливим впливом підземних гірничих робіт. Прийняття проекту акта буде сприяти раціональному та комплексному користуванню надрами, підвищенню ефективності їх охорони, позитивно впливатиме на економічну ефективність видобутку корисних копалин, підвищення інвестиційної привабливості у цій сфері.				Витрати на розробку, погодження та затвердження проектів заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих розробок за 1 рік - 835000 – 1367000 грн, за 5 років – 4 175 000 – 6 835 000 грн
Залишення існуючої ситуації без змін	Не передбачаються.				На ліквідацію техногенних

		аварій та пошкоджень об'єктів поверхні, внаслідок шкідливого впливу гірничих робіт. Втрати прибутку гірничих підприємств та держави у якості рентних платежів за користування надрами через консервацію запасів корисних копалин. Орієнтовно 125 000 000 грн на рік.

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Прийняття проекту акта Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 5 таблиці "Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта")	Витрати на розробку, погодження та затвердження проекту заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих розробок за 1 рік -835000 – 1367000 грн, за 5 років – 4 175 000 – 6 835 000 грн
Залишення існуючої ситуації без змін Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 5 таблиці "Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта")	Витрати на ліквідацію пошкоджень будівель та споруд, можливих техногенних катастроф. Збитки від консервації великих обсягів запасів корисних копалин. Орієнтовно 125 000 000 грн на рік.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Прийняття проекту акта	4	Цілі прийняття проекту акта можуть бути досягнуті

			повною мірою (проблема більше існувати не буде).
Залишення існуючої ситуації без змін (відсутність регулювання)		1	Цілі прийняття проекту акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжить існувати).
Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Прийняття проекту акта	Підвищення рівня промислової безпеки та зниження рівня техногенної небезпеки. Раціональне користування надрами, залучення до розробки додаткових запасів корисних копалин Визначення порядку вирішення спірних питань між суб'єктами гірничих відносин.	Витрати на розробку погодження та затвердження проектних матеріалів за 1 рік – 835 000 – 1 367 000 грн, за 5 років – 4 175 000 – 6 835 000 грн.	1 місце альтернативи у рейтингу за рахунок наявності вигод.
Залишення існуючої ситуації без змін	Не передбачаються Загроза пошкоджень будівель та споруд, виникнення техногенних катастроф. Консервація великих обсягів запасів корисних копалин.	125 000 000 грн.	2 місце альтернативи у рейтингу, так як вигод не передбачається.
Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи		Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Прийняття проекту акта	Прийняття проекту акта дозволить досягти зазначених цілей державного регулювання.		×
Залишення існуючої ситуації без змін	У разі залишення ситуації без змін досягнення зазначених цілей неможливе.		×

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

1. Механізм дії регуляторного акта.

Основним механізмом, який забезпечить розв'язання зазначеної проблеми, є прийняття проекту акта та практична реалізація його положень.

Прийняття проекту акта надасть змогу реалізації положень гірничого законодавства та законодавства про надра, в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд, та інших об'єктів навколишнього природного середовища під час раціонального користування надрами, та врегулювати шляхом визначення порядку наступні питання:

погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні та гірничих виробок від шкідливого впливу гірничих розробок, обумовленого зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні;

отримання погодження на проведення підготовчих виробок в запобіжних ціликах, а також на ведення в них очисних робіт;

вирішення спірних питань між суб'єктами гірничих відносин.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію акта не прогнозується.

Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

З боку суб'єктів господарювання відсутня необхідність вчинення додаткових дій, оскільки проект акта направлений на усунення додаткових регуляторних бар'єрів щодо здійснення господарської діяльності.

Організаційні заходи, які необхідно здійснити для впровадження проекту акта:

а) дії суб'єктів господарювання – ознайомлення із прийнятим нормативно-правовим актом;

б) дії органів виконавчої влади – забезпечення інформування громадськості про прийнятий нормативно-правовий акт шляхом його оприлюднення на офіційному сайті Державної служби України з питань праці.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація проекту акта позитивно вплине на стан дотримання суб'єктами господарювання гірничого законодавства та законодавства про надра, сприятиме підвищенню відповідальності за стан виконання обов'язків суб'єктами господарювання, які здійснюють розробку родовищ твердих корисних копалин, або експлуатацію гірничих об'єктів з метою, не пов'язаною з розробкою корисних копалин.

Розрахунок витрат на виконання вимог проекту акта для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування здійснюється згідно з додатком 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (далі – Методика):

Питання стосується виключно суб'єктів господарювання, які здійснюють розробку родовищ корисних копалин або експлуатацію підземних споруд, не пов'язану із видобутком корисних копалин (далі – гірничі підприємства), а також власників об'єктів поверхні, що підпадають в зону впливу гірничих

робіт, та суб'єктів господарювання, які здійснюють експлуатацію зазначених об'єктів поверхні.

Оскільки процедура отримання відповідних погоджень щодо проекту заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих робіт від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів господарювання, які здійснюють експлуатацію об'єктів поверхні, є безоплатною, витрати гірничих підприємств – суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, обліковуються на основі підрахунку фактичних витрат на підготовку та погодження відповідних проектних матеріалів.

Витрати великих та середніх суб'єктів господарювання викладено згідно з додатком 2 до Методики.

Проект акта не буде мати вплив на суб'єктів малого підприємництва, а тому М-Тест (додаток 4 до Методики) не розроблявся.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Термін дії проекту акта не обмежений у часі, що дасть змогу повною мірою вирішити проблемні питання.

Зміна терміну дії проекту акта можлива у разі зміни нормативно-правових актів України вищої юридичної сили, на вимогах яких розроблено та базується проект акта.

Термін набрання чинності проектом акта – відповідно до законодавства після його офіційного оприлюднення.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних із дією акта – прямих надходжень до державного бюджету не передбачається.

2. Кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюється дія акта -74.

3. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта – високий, оскільки повідомлення про оприлюднення, проект акта та його аналіз регуляторного впливу буде розміщено на офіційному сайті Держпраці.

4. Час, що необхідно буде витратити суб'єктам господарювання та/або фізичним особам, для виконання вимог проекту акта.

Показниками результативності проекту акта будуть:

кількість об'єктів поверхні, щодо яких здійснюється вплив гірничих робіт, передбачених програмою розвитку гірничих робіт на поточний рік;

кількість проектів, затверджених за участі органів державного гірничого нагляду;

кількість об'єктів поверхні, які отримали пошкодження внаслідок впливу гірничих робіт, що унеможливило їх подальшу експлуатацію за призначенням;

кількість запасів корисних копалин по кожному виду, видобутих в умовах впливу на об'єкти поверхні відповідно до затверджених заходів їх охорони.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта

Відстеження результативності проекту акта буде здійснюватися шляхом проведення базового, повторного та періодичного відстежень його результативності.

Базове відстеження результативності проекту акта буде здійснюватися через рік після дня набрання чинності цим проектом шляхом аналізу статистичних даних:

Повторне відстеження здійснюватиметься через два роки після набрання чинності даним регуляторним актом шляхом порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичні відстеження результативності здійснюватимуться один раз на три роки, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності.

Відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься статистичним методом на основі статистичних даних Державною службою України з питань праці.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України

Ігор ПЕТРАШКО

_____ 2020 р.

ВИТРАТИ

на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Витрати, пов'язані із розробкою проектних матеріалів, (заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих робіт – далі Проект), гривень:	5000 - 10000	Не передбачається, оскільки проект носить довготривалий характер.
2	Витрати, пов'язані з погодженням Проекту, гривень без оскарження рішення про затвердження у разі оскарження та затвердження Проекту органом державного гірничого нагляду	3000 7500	--
3	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2), гривень без оскарження рішення про затвердження у разі оскарження та затвердження Проекту органом державного гірничого нагляду	8000-13000 12500 - 20500	--
4	Кількість суб'єктів господарювання, на яких буде поширено регулювання, оформлення, одиниць без оскарження рішення про затвердження у разі оскарження та затвердження Проекту органом державного гірничого нагляду	74 20 54	370 100 254
5	Сумарні витрати суб'єктів господарювання, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 3 x рядок 4), гривень: без оскарження рішення про затвердження у разі оскарження та затвердження Проекту органом державного гірничого нагляду	835000 -- 1367000 160000 -- 260000 675000 -- 1107000	4175000 -- 6835000

Розрахунок відповідних витрат на одного суб'єкта господарювання

Вид витрат	Витрати на розробку Проекту (із залученням підрядної організації чи силами її маркшейдерської служби підприємства)	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані із розробкою (заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих робіт – далі - Проект), гривень	5000 - 10000	5000 □ 10000	Не передбачається оскільки Проект має строк дії, більший за 5 років.-

* Вартість витрат, пов'язаних із розробкою та підготовкою проектних матеріалів наведено із врахуванням вартості розробки проекту гірничого відводу підрядними організаціями, які мають дозвіл на виконання маркшейдерських робіт.

Вид витрат	Витрати, пов'язані з погодженням Проекту (за рік)	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані з погодженням Проекту, гривень без оскарження рішення про затвердження як новий гірничий відвід у разі оскарження та затвердження Проекту органом державного гірничого нагляду.	$42,61 * 8 \text{ год} * 30 \text{ днів} = 10226$ $42,61 * 8 \text{ год} * 60 \text{ днів} = 20452$	приймається 8000 – 13000 12500-20500	Не передбачається оскільки Проект має строк дії, більший за 5 років.

* Вартість витрат, пов'язаних з погодженням проектних матеріалів визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та приймається відповідно до складності матеріалів.

БЮДЖЕТНІ ВИТРАТИ

на адміністрування регулювання для суб'єктів великого і середнього підприємництва

Розрахунок витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання.

Державний орган, для якого здійснюється розрахунок адміністрування регулювання: **Державна служба України з питань праці.**
(назва державного органу)

Процедура регулювання суб'єктів великого і середнього підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (зарплата)	Оцінка кількості суб'єктів (процедур), що підпадають під дію процедури регулювання (суб'єктів)	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), гривень
1. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого проекту заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих робіт (далі - Проект)	12 год.	42,61	54	27611
2. Реалізація одного окремого рішення щодо затвердження Проекту	2 год	42,61	54	4602
3. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання	3 год	42,61	1	127
4. Підготовка звітності за	1 год	42,61	54	2301

результатами регулювання				
Разом за рік	15 год	42.61	54	34631
Сумарно за п'ять років	X	X	X	173205

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання, та на кількість процедур за рік

Прийняття проекту акта не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу), в зв'язку з цим, повний запланований річний бюджет нового органу (структурного підрозділу) не визначається.

Порядковий номер	Назва державного органу	Витрати на адміністрування регулювання за рік, гривень	Сумарні витрати на адміністрування регулювання за п'ять років, гривень
1. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого проекту заходів охорони об'єктів поверхні від впливу гірничих робіт (далі - Проект)	Державна служба України з питань праці	27611	138055
2. Реалізація одного окремого рішення щодо затвердження Проекту	Державна служба України з питань праці	4602	23010
3. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання	Державна служба України з питань праці	127	635
4. Підготовка звітності за результатами регулювання	Державна служба України з питань праці	2301	11505
Сумарно бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів великого і середнього підприємництва	Державна служба України з питань праці	34631	173205

ПРОТОКОЛ УЗГОДЖЕННЯ ПОЗИЦІЙ
щодо проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
«Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об'єктів поверхні в умовах шкідливого впливу
гірничих робіт»

1.Враховані зауваження

Суть зауваження	Положення спірної частини проекту акта	Аргументи розробника щодо відхилення зауважень
Державна регуляторна служба України		
Проектом наказу встановлюється, що Вимоги поширюються на всіх користувачів надр. Таким чином, проектом наказу пропонується встановлення нової адміністративної послуги – погодження і затвердження заходів охорони об'єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт. Вимогами статті 1 Закону України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративні послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи, відповідно до закону. Крім того, вимогами пункту 4 розділу II Вимог визначено, що, що заходи охорони до	1. Загальні положення 1. Ці Вимоги визначають процедуру здійснення заходів, спрямованих на дотримання суб'єктами правовідносин у сфері користування надрами вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд та навколишнього природного середовища під час користування надрами, зокрема, погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні та гірничих виробок від шкідливого впливу гірничих робіт, обумовленого зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні (підробки), отримання погодження на проведення підготовчих виробок в залобіжних ціликах, а також на ведення в них очисних робіт. 2. Вимоги поширюються на всіх	Проектом наказу регламентується порядок узгодження та погодження проектів ведення гірничих робіт в умовах впливу на об'єкти поверхні (передбачають заходи охорони зазначених об'єктів від шкідливого впливу гірничих робіт). При цьому виникають взаємовідносини: між гірничим підприємством, проектною організацією - договірний характер між суб'єктами господарювання; між гірничим підприємством та експлуатуючими організаціями – необхідність проведення узгоджувальних процедур (взаємовідносини між суб'єктами господарювання). Функції органів державного гірничого нагляду: 1) погоджують заходи охорони, які передбачають залишення залобіжних ціликів, або застосовуються в порядку

їх затвердження підлягають погодженню з відповідними органами місцевого самоврядування або експлуатуючою організацією. <i>Зазначені вигоди містять ознаки адміністративної послуги.</i> При цьому, вимогами частини другої статті 5 Закону України «Про адміністративні послуги» встановлено, що адміністративні послуги визначаються <i>виключно законом</i>. Водночас, процедури, запропоновані проектом наказу, не передбачені законами, зокрема, Кодексом України про надра, що не відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про адміністративні послуги». З огляду на зазначене, проект наказу потребує приведення у відповідність до вимог Закону України про адміністративні послуги.	користувачів надр, а саме – суб'єктів господарювання, які в установленому законодавством порядку отримали дозвіл на документацию на користування надрами і здійснюють розробку родовищ твердих корисних копалин (далі – гірниче підприємство), а також інших суб'єктів господарювання, які здійснюють проектування (далі – проектна організація), будівництво (реконструкцію) та експлуатацію будівель, споруд та інших об'єктів на площі залягання корисних копалин загальнодержавного значення, та/або власників таких об'єктів (далі – експлуатуюча організація). Погодження проектної документатції та інші питання, які виникають під час проектування, будівництва та експлуатації об'єктів поверхні, у тому числі підземних споруд з метою, не пов'язаною з видобутком корисних копалин, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».	дослідно-промислових випробувань (по суті виконують функції щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю), повноваження Держпраці щодо погодження відповідних проектів визначено статтями 20, 51 Кодексу України Про надра, абзац восьмий пункту 29 Положення про Державну службу України з питань праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96). 2) виконують функцію арбітражу – вирішують спірні питання під час угоджувальних процедур (повноваження визначено статтею 61, пунктом 9 статті 63, статтею 64, статтею 65 Кодексу України Про надра).
		Пункт перший статті 1 Закону України «Про адміністративні послуги», зокрема зазначено, що адміністративна послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону. Надрокористувач під час набуття права на користування надрами (отримання спеціального дозволу на користування надрами та гірничого відводу) вже отримав через процедуру адміністративної послуги права та обов'язки в частині користування надрами.

	II. Порядок погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні від підробки 4. Заходи охорони місц та інших населених пунктів (селищ, сіл) промислових комплексів, складених технічних і транспортних споруд (каркасні житлові та промислові будівлі, мости і шляхопроводи, швидкісні та особливо вантажонапружені залізниці, підземні сталеві газопроводи і нафтопроводи, самопливні каналізаційні мережі) та інших об'єктів поверхні до їх затвердження підлягають погодженню з ~~відповідними~~ <u>органом</u> ~~місцевого самоврядування~~ або експлуатуючою організацією.	В той же час, подальші взаємовідносини суб'єкта господарювання з уповноваженими органами державного гірничого нагляду, регламентовані вимогами гірничого законодавства та законодавства про надра, носять функціональний характер Стаття 36 Гірничого закону визначає, що керівник гірничого підприємства зобов'язаний попередити власників підприємств, розташованих на гірничому відводі, про час їх підробки гірничими роботами та узгодити з ними заходи щодо захисту від можливого шкідливого впливу гірничих робіт. Відповідно до цього, у розділах, I, II Вимог слово «погодження» замінено словом «узгодження». Пункт 4 розділу II викладено у редакції: «4. Заходи охорони житлової забудови, будівель промислового призначення, промислових комплексів, складених технічних і транспортних споруд (каркасні житлові та промислові будівлі, мости і шляхопроводи, швидкісні та особливо вантажонапружені залізниці, підземні сталеві газопроводи і нафтопроводи, самопливні каналізаційні мережі) та інших об'єктів поверхні до їх затвердження підлягають узгодженню з їх власниками або організацією, що здійснює їх експлуатацію».

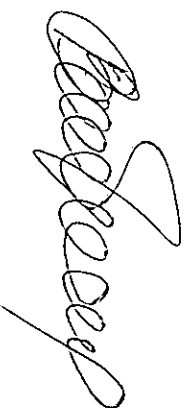
Вимогами пункту 3 розділу II Вимог встановлюються перелік заходів охорони об'єктів поверхні та капітальних гірничих виробок, які підлягають погодженню з територіальними органами Держпраці. При цьому для погодження вимагається висновок науково-дослідної організації, погоджений з УкрНДМІ,	II. Порядок погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні від підробки 3. Погодженню з територіальним органом Держпраці підлягають такі заходи охорони об'єктів поверхні та капітальних гірничих виробок: що передбачають загибелі запобіжних ціликів; які застосовуються в порядку дослідно-промислових випробувань. На обрані заходи охорони, у вищевказаних випадках, повинно бути надано висновок науково-дослідної організації, що спеціалізується на вивченні процесів зрушення гірських порід і земної поверхні наслідок підробки, погоджений з УкрНДМІ.	Вимогами визначені виключні випадки (пункт 3 розділу II), коли вимагається погодження з територіальними органами Держпраці обраних заходів охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт, зокрема: які передбачають загибелі запобіжних ціликів, або застосовуються в порядку дослідно-промислових випробувань. При цьому вимагається висновок науково-технічної експертизи (визначено статтею 22 Гірничого закону України)... По суті, це є виконання функцій щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю). Так, практика реалізації повноважень органами державного гірничого нагляду, визначених статтею 46 Кодексу та відповідною постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 58 «Про затвердження Положення про порядок списання запасів корисних копалин з обліку гірничодобувного підприємства», зокрема пункту 7, передбачає погодження із органами державного гірничого нагляду списання балансових запасів, зосереджених у запобіжних ціликах. Повноваження Держпраці щодо погодження відповідних проектів (проекти розробки, проекти дослідно-промислової розробки) визначено статтями 20, 51 Кодексу України про надра, абзацом п'ятим Положення про Держпраці, затвердженим
Розділ I. 5.	... Під час розробки родовищ рудних і нерудних корисних копалин, за якими не завершено вивчення процесів зрушення гірських порід, або не розроблені та не затверджені в установленому порядку галузеві Правила, вибір заходів охорони об'єктів поверхні повинен здійснюватися на основі рекомендацій науково-дослідної організації, що спеціалізується на дослідженні процесів зрушення гірських порід і земної поверхні внаслідок	

	підробки пірничими роботами під науковим керівництвом Українського державного науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту гірничої геології, геомеханіки і маркшейдерської справи Національної академії наук України (далі – УкрНДМІ).	постановою КМУ від 11.02.2015 № 96). Крім того, відповідно до частини другої статті 39 Закону України «Про охорону праці» рішення посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами. Оскільки Український державний науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут гірничої геології, геомеханіки і маркшейдерської справи Національної академії наук України є профільним з питання досліджень процесів підробки об'єктів поверхні пірничими роботами, а також з метою контролю та єдиної методології в оцінці шкідливого впливу пірничих робіт на об'єкти поверхні, передбачалось методичне керівництво щодо оцінки наданих висновків з боку УкрНДМІ. В той же час, з метою усунення підстав для монопольного становища в

		які застосовуються в порядку дослідно-промислових випробувань. На обрані заходи охорони, у вищевказаних випадках, повинно бути надано позитивний висновок експертної організації, ~~що спеціалізується на вивченні процесів зрушення тірських порід і земної поверхні внаслідок підробки, породжений з УІРНДМІ.».». .~~

Т.В.о. Голови Держспраці

Віталій САЖЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення
заходів охорони об’єктів поверхні
в умовах шкідливого впливу гірничих робіт”

1. Резюме

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об’єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт” (далі – проект акта) розроблено Державною службою України з питань праці (далі – Держпраці) відповідно до Плану діяльності з підготовки регуляторних актів на 2020 рік, затвердженого наказом Держпраці від 23.12.2019 № 117 (зі змінами).

Проект акта спрямований на правове врегулювання питання охорони будівель, споруд, комунікацій, водних об’єктів, лісонасаджень, сільськогосподарських угідь (об’єкти поверхні) від шкідливого впливу гірничих робіт та визначення умов раціонального користування надрами, удосконалення, приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог законодавства України.

2. Проблема, яка потребує розв’язання

Розроблення проекту акта обумовлено необхідністю охорони об’єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт.

На сьогодні, питання погодження питань ведення гірничих робіт під забудованими територіями і природними об’єктами залишилось не врегульованим, оскільки Інструкція про порядок затвердження заходів з охорони будівель, споруд і природних об’єктів від шкідливого впливу гірських розробок, затверджена постановою Держгіртехнагляду СРСР 26.02.1986, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 № 1022-р визнана такою, що не застосовується на території України.

Інструкція про порядок погодження підробки залізничних шляхів на вугільних та сланцевих родовищах СРСР, затверджена Державним комітетом з нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості і гірничого нагляду при Раді Міністрів СРСР 26.08.1969 (далі – Інструкція), не враховує зміни у законодавстві України, які регулюють гірничі відносини та відносини, пов’язані із надрокористуванням, та, відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12.09.1991 № 1545-ХІІ „Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР”, діє лише в частині, що не суперечить чинному законодавству України.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200

Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович

Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

3504-02/30106-03 від 12.05.2020

З огляду на зазначене, виникла потреба розробки нового нормативно-правового акта.

3. Суть проекту акта

Проект акта встановлює організаційні та технічні вимоги щодо здійснення заходів, спрямованих на дотримання користувачами надр вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд, та об'єктів навколишнього природного середовища під час користування надрами, зокрема, заходів щодо охорони зазначених об'єктів від шкідливого впливу гірничих розробок, обумовлених зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні, отримання погодження на проведення гірничих виробок в межах запобіжних ціликів.

Проект акта відповідає Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 № 849.

4. Вплив на бюджет

Реалізація проекту акта не потребуватиме додаткових витрат із державного та місцевого бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація акта впливатиме на інтереси суб'єктів господарювання, в частині забезпечення безпеки людей, споруд, майна та навколишнього природного середовища під час користуванні надрами.

Прогноз впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю, соціально-трудової сфери, сфери наукової та науково-технічної діяльності, питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, розвитку адміністративно-територіальних одиниць та не потребує погодження всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю та їхніми спілками, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування.

Проект акта оприлюднено на офіційному сайті Державної служби України з питань праці (www.dsp.gov.ua).

6. Прогноз впливу

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави у частині більш

раціонального та повного використання надр, загального підвищення безпеки ведення гірничих робіт, сприятиме підвищенню рівня техногенної безпеки.

Реалізація проекту акта не впливатиме на розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Проект акта не стосується державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує погодження з Міністерством енергетики та захисту довкілля, Міністерством інфраструктури, Міністерством внутрішніх справ, Державною регуляторною службою, Державною службою з надзвичайних ситуацій та потребує проведення державної реєстрації в Міністерстві юстиції.

8. Ризики та обмеження

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та які, порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. В зв'язку з цим, його громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

У проекті акта відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. В зв'язку з цим, його громадська антикорупційна експертиза не проводилась.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Вимог щодо забезпечення заходів охорони об'єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт” розроблено відповідно до статей 56, 58, 61, 63, 64 Кодексу України про надра, статей 10, 32, 35, 36 Гірничого закону України.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України
_____ 2020 р.

Ігор ПЕТРАШКО

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

Н А К А З

№ _____

Київ

Про затвердження Вимог щодо
забезпечення заходів охорони
об'єктів поверхні в умовах
шкідливого впливу гірничих робіт

Відповідно до статей 56, 58, 61, 63 та 64 Кодексу України про надра, статей 10, 32, 35 та 36 Гірничого закону України, пункту 9 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459 (із змінами),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Вимоги щодо забезпечення заходів охорони об'єктів поверхні в умовах шкідливого впливу гірничих робіт, що додаються.

2. Визнати такою, що не застосовується на території України, "Інструкцію о порядке согласования подрботки железных дорог на угольных и сланцевых месторождениях СССР", затверджену Державним комітетом з нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості і гірничого нагляду при Раді Міністрів СРСР 26 серпня 1969 року.

3. Директорату норм та стандартів гідної праці забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200

Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович

Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

3504-02/30106-03 від 12.05.2020

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України згідно з розподілом обов'язків.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України

Ігор ПЕТРАШКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України

№ _____

ВИМОГИ
щодо забезпечення заходів охорони об'єктів поверхні
в умовах шкідливого впливу гірничих робіт

I. Загальні положення

1. Ці Вимоги визначають процедуру здійснення заходів, спрямованих на дотримання суб'єктами правовідносин у сфері користування надрами вимог гірничого законодавства та законодавства про надра в частині забезпечення безпеки людей, майна, споруд та навколишнього природного середовища під час користування надрами, зокрема, погодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні та гірничих виробок від шкідливого впливу гірничих робіт, обумовленого зрушенням і деформацією гірських порід і земної поверхні (підробки), отримання погодження на проведення підготовчих виробок в запобіжних ціликах, а також на ведення в них очисних робіт.

2. Вимоги поширюються на користувачів надр, а саме — суб'єктів господарювання, які здійснюють розробку родовищ твердих

корисних копалин (далі – гірниче підприємство), а також інших суб'єктів господарювання, які здійснюють проектування (далі – проектна організація), будівництво (реконструкцію) та експлуатацію будівель, споруд та інших об'єктів на площах залягання корисних копалин загальнодержавного значення, та/або власників таких об'єктів (далі – експлуатуюча організація).

Погодження проектної документації та інші питання, які виникають під час проектування, будівництва та експлуатації об'єктів поверхні, а також підземних споруд, у тому числі з метою, не пов'язаною з видобутком корисних копалин, здійснюється відповідно до вимог Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”.

3. Усі промислові, сільськогосподарські, транспортні, енергетичні, гідротехнічні та інші споруди, житлові і громадські будівлі, водойми, водотоки, лікувальні джерела і грязі, пам'ятники природи, історії та культури, землі, ліси, зелені насадження та інші об'єкти (далі – об'єкти поверхні) підлягають обов'язковій охороні від шкідливого впливу гірничих робіт (у тому числі під час будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин), якщо цей вплив може спричинити перешкоди для їх нормальної експлуатації чи використання за прямим призначенням, а знесення або перенесення за межі зони впливу гірничих робіт є неможливим або економічно недоцільним.

Під час розробки родовищ легкорозчинних корисних копалин (калійні і кам'яні солі, гіпс) охороні підлягають водоносні горизонти і зони вилуговування, які залягають вище гірничих робіт, з метою запобігання проривів води в гірничі виробки.

4. Ведення гірничих робіт в умовах впливу на об'єкти поверхні (підробка об'єктів поверхні) повинно проводитися на підставі проекту, розробленого гірничим підприємством, або проектною організацією на його замовлення, і передбачати заходи охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт (далі – заходи охорони об'єктів поверхні).

5. Заходи охорони існуючих і проектних об'єктів поверхні встановлюються залежно від прогнозованих деформацій земної поверхні (основ споруд) під впливом підробки (у тому числі будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин), від величини допустимих і граничних деформацій для об'єктів, які знаходяться у зонах впливу гірничих робіт, а також залежно від призначення, цінності, конструктивних особливостей, характеру експлуатації, технічного стану і строку служби об'єктів поверхні.

Вибір заходів охорони існуючих об'єктів поверхні, а також об'єктів поверхні, що проектується та будуються (реконструюються), проводиться за методологією раціонального видобування корисних копалин, що передбачає:

визначення меж зон впливу гірничих виробок та тривалості процесу зрушення земної поверхні;

визначення розрахункових та допустимих показників деформації земної поверхні для об'єктів, що знаходяться в зоні впливу гірничих робіт (підроблювальних об'єктів);

установлення вимог щодо раціонального видобування корисних копалин у частині застосування заходів захисту підроблюваних об'єктів від впливу гірничих виробок.

Під час розробки вугільних родовищ для вибору заходів охорони підроблюваних об'єктів застосовуються ГСТУ 101.00159226.001-2003 Правила підробки будівель, споруд і природних об'єктів при видобуванні вугілля підземним способом, затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 28 листопада 2003 року № 703.

Під час розробки родовищ рудних і нерудних корисних копалин, за якими не завершено вивчення процесів зрушення гірських порід, або не розроблені та не затверджені в установленому порядку галузеві Правила, вибір заходів охорони об'єктів поверхні повинен здійснюватися на основі рекомендацій науково-дослідної організації, що спеціалізується на дослідженні процесів зрушення гірських порід і земної поверхні внаслідок підробки гірничими

роботами та мають відповідну акредитацію щодо зазначеного виду діяльності (далі – науково-дослідна організація).

6. Обрані заходи охорони об'єктів поверхні повинні мати можливість їх технічної реалізації, а також повинні бути економічно доцільними та забезпечувати:

видобування запасів корисних копалин з надр із втратами, які відповідають прийнятій на підприємстві системі розробки;

збереження об'єкта, що дозволяє експлуатувати його за встановленим призначенням;

безпеку для життя і здоров'я працівників та населення, що перебувають у зоні об'єкта, що охороняється;

безпеку ведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин;

запобігання проривів води, пливунів, глин, шкідливих газів у гірничі виробки і підземні споруди, не пов'язані з видобутком корисних копалин;

охорону родовища корисних копалин від затоплення, обводнення, пожеж та інших негативних факторів, пов'язаних із розташуванням потенційно небезпечного об'єкта в зоні впливу гірничих робіт, і які знижують промислову цінність цього родовища або ускладнюють його розробку;

збереження в допустимих межах гідрогеологічного і гідротехнічного режиму водних об'єктів;

своєчасну ліквідацію провалів, воронок, уступів на земній поверхні.

За умови комбінованого способу розробки родовища корисних копалин підземним і відкритим способами обрані заходи охорони об'єктів поверхні повинні також забезпечувати запобігання зсувів і раптових обвалів бортів уступів і відвалів на кар'єрах або розрізах та проривів води і шкідливих газів у підземні гірничі виробки.

7. Для охорони об'єктів поверхні, капітальних гірничих виробок від шкідливого впливу гірничих робіт, а також під час будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, застосовуються:

1) гірничі заходи, що зменшують деформацію гірських порід і земної поверхні (основи споруд):

закладка виробленого простору (повна або часткова);

застосування спеціального розташування гірничих виробок, порядку і послідовності відпрацювання запасів корисних копалин;

неповна виїмка корисної копалини по потужності пласта (рудного тіла) або по площі;

залишення запобіжних ціликів корисних копалин;

підтримання різними технічними засобами в природних межах пливунів і обводнених карстових зон;

зміцнення уступів, зменшення кутів укосів бортів і уступів на кар'єрах або розрізах.

Охорона об'єктів поверхні або гірничих виробок шляхом залишення запобіжних ціликів корисних копалин допускається у випадках, коли за гірничогеологічних і техніко-економічних умов здійснення інших заходів охорони таких об'єктів є неможливим або економічно недоцільним, і тільки для існуючих об'єктів.

Гірничі заходи охорони будівель і споруд слід застосовувати тільки в тих випадках, коли застосування будівельних заходів охорони неможливо або недостатньо для збереження і експлуатації будівель і споруд за встановленим призначенням.

Гірниче підприємство зобов'язане вести облік запобіжних ціликів у Журналі обліку запобіжних ціликів за формою, наведеною в додатку 1.

2) будівельні заходи, що зменшують шкідливий вплив зрушень та деформацій земної поверхні:

поділ будівель і споруд на відсіки за допомогою деформаційних швів;

посилення окремих елементів несучих конструкцій та зв'язків між ними; побудова фундаментних і поверхових залізобетонних поясів, установка компенсаторів у підземних трубопроводах та заходи, передбачені ДБН В.1.1-45:2017 “Будівлі і споруди в складних інженерно-геологічних умовах. Загальні положення”, затвердженими наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 03 травня 2017 року № 101, національним стандартом ДСТУ-Н Б В.1.1-42:2016 “Настанова щодо проектування будівель і споруд на підроблювальних територіях”, затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 24 червня 2016 року № 180;

тимчасова зміна режиму експлуатації об'єкта поверхні, що охороняється на період небезпечних деформацій;

ремонтні та налагоджувальні роботи (у тому числі ремонт після закінчення процесу зсувів та деформацій), виконувані для приведення об'єкта, що знаходився під впливом підробки, у стан, який відповідає вимогам його нормальної експлуатації.

8. Забудова площ залягання корисних копалин (крім корисних копалин місцевого значення), а також розміщення в місцях їх залягання підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, допускається, як виключення і повинна здійснюватися відповідно до вимог Положення про порядок забудови площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 1995 року № 33.

Повинні передбачатися будівельні та інші заходи, що забезпечують можливість видобування з надр корисних копалин.

Проекти будівництва таких об'єктів затверджуються відповідно до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 560.

9. Експлуатуюча організація зобов'язана за запитом гірничого підприємства протягом місяця надати об'єктивні дані про стан будівель, споруд, технологічного обладнання, а також про застосовані будівельні заходи захисту, допустимі деформації для цього об'єкта поверхні.

Необхідність проведення поточних налагоджувальних і ремонтних робіт будівель, споруд і технологічного устаткування або їх застарілий стан не можуть бути підставою для відмови в наданні зазначеної в абзаці першому цього пункту інформації.

10. Вибір і здійснення заходів охорони об'єктів поверхні повинні проводитися з урахуванням вимог Правил безпеки у вугільних шахтах, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 22 березня 2010 року № 62, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 червня 2010 року № 398/17693, та Правил безпеки під час розробки родовищ рудних та нерудних корисних копалин підземним способом, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 23 грудня 2016 року № 1592, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 січня 2017 року № 129/29997.

11. Під час будівництва нових, розширення і реконструкція діючих гірничих підприємств, а також підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, заходи охорони існуючих і запланованих до будівництва об'єктів поверхні в межах шахтних полів (з урахуванням зон впливу) визначаються проектними організаціями і є складовою частиною проектів будівництва цих гірничих підприємств і підземних споруд.

Заходи охорони об'єктів поверхні, побудованих у межах шахтних полів без будівельних заходів захисту, визначаються за дорученням гірничого підприємства проектними організаціями, які виконують маркшейдерські роботи на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства про охорону праці, або самими гірничими підприємствами.

Заходи охорони міст та інших населених пунктів із багатоповерховою забудовою, промислових комплексів, складних технічних і транспортних

споруд (каркасні житлові та громадські будівлі, мости і шляхопроводи, швидкісні та особливо вантажонапружені залізниці, підземні сталеві газопроводи і нафтопроводи, самопливні каналізаційні мережі) повинні визначатися тільки проектними організаціями на замовлення гірничих підприємств.

Зазначені проектні організації повинні відповідати вимогам Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”.

Обрані заходи охорони об’єктів поверхні підлягають узгодженню і затвердженню відповідно до розділу II цих Вимог.

12. Вибору заходів охорони об’єктів поверхні має передувати комплексне комісійне обстеження їх стану.

До складу комісії входять представники проектної організації, яка буде здійснювати розроблення заходів охорони, гірничого підприємства, організації, що експлуатує об’єкт поверхні або є його власником. Комісія призначається суб’єктом господарювання, на якого покладено вибір заходів охорони цих об’єктів.

Результати обстеження оформляються актом, в якому викладається технічний стан об’єкта поверхні.

13. З метою врахування змін, що відбулися в гірничо-геологічних умовах, системі розробки і технології ведення гірничих робіт, а також стану і характеру експлуатації об’єкта поверхні, що охороняється, заходи охорони об’єктів поверхні, прийняті проектними організаціями під час проектування об’єктів гірничих робіт гірничого підприємства, підлягають повторному розгляду, а в разі необхідності уточненню не пізніше ніж за шість місяців до початку підробки об’єкта поверхні, що охороняється.

Уточнені заходи охорони об’єктів поверхні підлягають узгодженню і затвердженню відповідно до розділу II цих Вимог.

14. Усі об'єкти поверхні, які підробляються, до початку і після закінчення впливу на них гірничих розробок, а в разі необхідності і в процесі підробки повинні обстежуватися комісією.

Залежно від призначення, цінності, конструктивних особливостей, характеру експлуатації і технічного стану об'єкта поверхні, у комісії повинні бути представники організацій, які здійснювали проектування та будівництво об'єкта поверхні (за умови їх функціонування), а також фахівці організації, яка розробила заходи його охорони.

Після кожного обстеження складається акт, в якому відображаються якість виконання прийнятих заходів охорони, стан об'єкта поверхні (конструктивні особливості, знос, деформації та ступінь їх впливу на експлуатаційну здатність) і в разі необхідності – пропозиції щодо додаткових заходів охорони об'єкта поверхні.

Усі випадки, коли об'єкти поверхні, що охороняються, отримують деформації, які перевищують розрахункові (очікувані), що унеможливило їх подальшу безпечну експлуатацію, повинні розслідуватися комісіями, що призначаються гірничим підприємством, в якій повинні бути представники територіального органу Держпраці, фахівці науково-дослідних організацій.

15. У разі якщо минула потреба в об'єкті поверхні або капітальній гірничій виробці, для охорони яких обрано засіб – залишення запобіжного цілика, гірниче підприємство зобов'язане здійснити виїмку запасів корисних копалин у зазначеному цілику, або провести списання запасів корисних копалин у межах зазначеного цілика відповідно до вимог Положення про порядок списання запасів корисних копалин з обліку гірничодобувного підприємства, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 58.

Погодження на відпрацювання запасів корисних копалин у запобіжному цілику надається гірничому підприємству з дотриманням вимог, визначених пунктом 7 розділу III цих Вимог.

16. Заходи охорони об'єктів поверхні, які включено в проекти на будівництво, розширення і реконструкцію підприємств з видобутку корисних копалин, а також у проекти на будівництво, розширення і реконструкцію підземних об'єктів, розташованих у межах шахтних полів, узгоджуються і затверджуються одночасно з проектами на будівництво, розширення і реконструкцію зазначених підприємств або їх об'єктів.

Заходи охорони міст та інших населених пунктів із багатоповерховою забудовою, промислових комплексів, складних технічних і транспортних споруд і інших об'єктів (каркасні житлові та громадські будівлі, мости і шляхопроводи, швидкісні та особливо вантажонапружені залізниці, підземні сталеві газопроводи і нафтопроводи, самопливні каналізаційні мережі) повинні бути узгоджені і затверджені в строк, що забезпечують здійснення будівельних заходів захисту за шість місяців до початку підробки об'єктів поверхні, що охороняються.

17. Після закінчення будівництва об'єктів поверхні, які розташовані в межах гірничого відводу, але не належать гірничому підприємству, забудовник протягом місяця з дати підписання акта готовності об'єкта до експлуатації зобов'язаний надати останньому виписки з акта, що засвідчує виконання будівельних заходів охорони, з додатком топографічного плану ділянки будівництва та з нанесенням підземних комунікацій. За ненадання виписки з акта забудовник несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

18. Гірниче підприємство не пізніше ніж за шість місяців до початку підробки об'єкта поверхні, а також про початок впливу гірничих розробок на зазначений об'єкт, зобов'язане письмово повідомити про це експлуатуючу організацію.

19. Гірниче підприємство може здійснювати виїмку корисних копалин під усіма об'єктами поверхні, спорудженими з будівельними заходами охорони відповідно до проектів, якщо гірничо-геологічні умови (число запланованих до відпрацювання пластів і рудних тіл, їх потужність, глибина залягання, кут падіння) не змінилися порівнянно з тими, які були прийняті під час їх проектування.

У такому випадку підробка проводиться з обов'язковим повідомленням експлуатуючої організації згідно з пунктом 18 розділу I цих Вимог. До повідомлення додається акт, який підтверджує відповідність фактичних гірничо-геологічних умов, прийнятим під час проектування.

20. Під час розробки родовищ корисних копалин відкритим способом об'єкти поверхні, що охороняються, повинні розташовуватися за межами можливого обвалення борту кар'єру або розрізу.

II. Порядок узгодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні від підробки

1. Порядок узгодження та затвердження заходів охорони об'єктів поверхні поширюється на всі випадки виїмки корисних копалин під об'єктами поверхні, що охороняються, у тому числі і шляхом залишення запобіжних ціликів.

2. Заходи охорони нових об'єктів поверхні, які будуються для реконструкції гірничих підприємств, повинні передбачатись у загальному проекті реконструкції таких підприємств і підлягають узгодженню з гірничим підприємством до затвердження проекту в цілому.

3. Погодженню з територіальним органом Держпраці підлягають такі заходи охорони об'єктів поверхні та капітальних гірничих виробок:

що передбачають залишення запобіжних ціликів;

які застосовуються в порядку дослідно-промислових випробувань.

На обрані заходи охорони, у вищенаведених випадках, повинно бути надано позитивний висновок експертно-технічної організації.

4. Заходи охорони житлової забудови, будівель промислового призначення, промислових комплексів, складних технічних і транспортних споруд (каркасні житлові та громадські будівлі, мости і шляхопроводи, швидкісні та особливо вантажонапружені залізниці, підземні сталеві газопроводи і нафтопроводи, самопливні каналізаційні мережі) та інших об'єктів поверхні до їх затвердження підлягають узгодженню з їх власниками або організацією, що здійснює їх експлуатацію.

5. Проекти виїмки запасів корисних копалин під залізничними коліями АТ “Укрзалізниця” до затвердження підлягають обов’язковому узгодженню з відповідними регіональними філіями АТ “Укрзалізниця” (далі – філія).

У разі наявності у проекті підробки ділянки залізниці гірничих заходів охорони, гірниче підприємство надає до відповідної філії зазначений проект не пізніше ніж за п’ять місяців до початку наступного року відповідно до плану розвитку гірничих робіт на наступний рік.

Такий проект повинен передбачати:

1) викопіювання із плану гірничих робіт з унесенням проекту розвитку гірничих робіт в зоні впливу на ділянку залізниці в масштабі 1:2000 та крупніше з короткою пояснювальною запискою, у якій наводять заплановані заходи охорони об’єктів поверхні;

2) план спостережної станції;

3) розрахунок зони впливу гірничих робіт з прив’язкою до пікетів залізниці;

4) розрахунок величини просідань земної поверхні (наклони, горизонтальні деформації, кривизна), максимальні значення швидкості просідань;

5) розрахунок витрат, пов’язаний із застосуванням гірничих заходів охорони ділянки залізниці.

У разі відсутності гірничих заходів охорони, зазначені матеріали надаються до відповідної філії за шість місяців до початку запланованої підробки.

Філія протягом 30 днів повинна надати гірничому підприємству довідку про згоду з обраними заходами охорони об'єктів поверхні або вмотивовану відмову.

Одночасно протягом двох місяців філія розробляє проект необхідних наземних заходів, які будуть здійснюватися залізницею, у зв'язку з підробкою.

У цьому проекті повинні передбачатись:

1) заходи з установаження посиленого нагляду за ділянкою залізниці, яка є в зоні підробки;

2) заходи з підтримання колій, будівель, споруд під час процесу зрушень та деформацій земної поверхні у стані, що забезпечить безпечний рух поїздів (у необхідних випадках з обмеженою швидкістю);

3) обсяги та строки виконання ремонтних робіт на коліях, будівлях та спорудах;

4) визначення пропускнуої спроможності ділянки залізниці в період підробки;

5) розрахунок додаткових витрат, викликаних впливом гірничих робіт (підробкою).

У разі коли гірниче підприємство не врахує вимоги філії, висловлені під час узгодження проекту заходів охорони об'єктів поверхні, то філія протягом 30 днів після отримання затвердженого проекту заходів охорони об'єктів поверхні має право оскаржити його до відповідного територіального органу Держпраці.

Після узгодження та затвердження в установленому порядку проектів заходів охорони ділянок залізниці, розроблених гірничим підприємством та відповідною філією, між ними укладається угода, в якій передбачається виконання відповідних заходів та умов підробки, зокрема:

ведення гірничим підприємством систематичних інструментальних спостережень за процесом зрушень і деформацій земної поверхні та рейкового полотна;

обов'язок гірничого підприємства щодо виконання затверджених гірничих заходів охорони;

обов'язок філії з виконання заходів, передбачених проектом, щодо безпеки руху поїздів на зазначеній ділянці.

6. Обрані і узгоджені заходи охорони об'єктів поверхні, що є складовою частиною проектів будівництва, розширення та реконструкції гірничих підприємств затверджуються в порядку, передбаченому для затвердження проекту в цілому.

7. Заходи охорони об'єктів поверхні, які намічено до підробки гірничими роботами на поточний період, затверджуються гірничими підприємствами з урахуванням рішень, передбачених у проектах будівництва, розширення та реконструкції гірничих підприємств.

8. Заходи охорони об'єктів поверхні, що подаються на узгодження та затвердження, складаються із трьох примірників і повинні містити такі матеріали:

1) пояснювальну записку з обґрунтуванням обраних заходів охорони об'єктів поверхні, в якій наводяться:

характеристика об'єкта поверхні, що охороняється (призначення, рік будівництва, ким дозволено, конструктивна схема, лінійні розміри, несучі конструкції, матеріал і товщина стін, комунікації, обладнання, застосовані конструктивні заходи охорони та їх стан, залишкова вартість, строк служби та допустимі деформації для об'єкта підробки);

гірничо-геологічна характеристика родовища корисних копалин у районі об'єкта поверхні, що охороняється;

кути, прийняті для побудови меж зон впливу гірничих розробок на об'єкти поверхні (або межі запобіжних ціликів), запаси корисних копалин у цих межах;

розрахунок (за наявною методикою або на підставі даних натурних спостережень) очікуваних максимальних величин зрушень і деформацій земної поверхні під об'єктом поверхні, а для залізниць – додатково величини її добових просідань. Якщо така методика і дані інструментальних спостережень відсутні, то опис наявних результатів інструментальних і візуальних спостережень у гірничо-геологічних умовах, близьких до досліджуваних;

порівняльна техніко-економічна оцінка варіантів заходів охорони об'єктів поверхні і обґрунтування прийнятого з них;

опис запроєктованої спостережної станції за процесом зрушень і деформацій та програма спостережень;

висновки спеціалізованих науково-дослідних установ, геологічних організацій та інші матеріали щодо листування з цього питання;

2) викопіювання з плану гірничих робіт (для крутих покладів додатково – проекція розробок на вертикальну площину) і викопіювання із зведеного плану гірничих розробок – при розробці групи пластів у масштабі не дрібніше ніж 1:2000, поповнені на дату подання проекту на затвердження, а також виходи тектонічних порушень під наноси;

Для об'єктів поверхні витягнутої форми (трубопровід, дорога) масштаб плану допускається 1:5000. На викопіюванні повинні бути показані об'єкти поверхні, межі зон небезпечного впливу на них гірничих розробок (при залишенні запобіжних ціликів – межі цих ціликів, проектні гірничі виробки з прорізування, або часткової чи повної виїмки запасів корисних копалин запобіжного цілика);

3) геологічні розрізи, що характеризують потужність і умови залягання корисних копалин, літологію і тектоніку родовища корисних в районі об'єктів поверхні.

На геологічних розрізах повинні бути показані фактичні та проектні гірничі виробки, об'єкти поверхні та межі зон впливу на них гірничих виробок (за умов залишення запобіжних ціликів – межі цих ціликів);

4) перелік заходів охорони об'єктів поверхні, строки їх проектування та реалізації;

5) креслення і розрахунки з побудови мульди впливу гірничих виробок на об'єкти поверхні (межі запобіжних ціликів);

6) техніко-економічне обґрунтування залишення запобіжного цілика (якщо в якості запобіжного заходу охорони об'єктів поверхні передбачається його залишення);

7) акт обстеження технічного стану об'єктів поверхні;

8) довідку організації, що експлуатує об'єкт поверхні, про ознайомлення з обраними заходами охорони об'єктів поверхні та про їх погодження;

9) план спостережної станції.

9. Заходи охорони об'єктів поверхні, розроблені проектною організацією, підписуються технічним керівником та/або керівником проектної організації, а розроблені гірничим підприємством — технічним керівником гірничого підприємства, керівниками маркшейдерської та геологічної служб цього підприємства.

10. Заходи охорони об'єктів поверхні підлягають розгляду, узгодженню та затвердженню протягом 30 днів після подання всіх матеріалів, передбачених пунктом 8 розділу II цих Вимог.

Узгодження проекту заходів охорони об'єктів поверхні здійснюється під час робочої наради за участі представників замовника проекту цих заходів (у разі розроблення проекту заходів охорони об'єктів поверхні проектною організацією) та експлуатуючої організації.

Про місце і час робочої наради з погодження проекту заходів охорони об'єктів поверхні заінтересовані організації повинні бути сповіщені розробниками проекту цих заходів охорони не менше ніж за п'ять днів до її проведення.

Заходи охорони об'єктів поверхні можуть бути затверджені гірничим підприємством і без згоди експлуатуючої організації, проте в цьому випадку вони вступають в дію тільки через 30 днів, за умови якщо затверджені заходи

охорони об'єктів поверхні за цей час не будуть оскаржені цією організацією.

Рішення про затвердження заходів охорони об'єктів поверхні повідомляється експлуатуючій організації з відповідним обґрунтуванням у 10-денний строк.

У повідомленні повинні бути зазначені дата затвердження і набуття чинності заходів охорони об'єктів поверхні і порядок оскарження в разі незгоди з цими заходами охорони.

11. Узгодження та затвердження заходів охорони існуючих об'єктів поверхні оформляються відповідним написом на титульному аркуші пояснювальної записки і на вкопіюваннях з планів гірничих робіт та скріплюються підписом відповідальної особи організації, яка розробила заходи охорони.

Затверджені заходи охорони об'єктів поверхні в 10-денний строк надсилаються всім експлуатуючим організаціям, розташованим у зоні впливу гірничих робіт.

12. У разі якщо експлуатуюча організація не згодна з обраними заходами охорони об'єктів поверхні, вона може їх відхилити шляхом висловлення своїх заперечень.

Заперечення щодо заходів охорони об'єктів поверхні, затверджених у складі проекту на будівництво, розширення і реконструкцію гірничих підприємств, а також на будівництво, розширення і реконструкцію об'єктів поверхні, не пов'язаних із розробкою родовища корисних копалин у межах гірничих відводів та на площах залягання корисних копалин, надсилаються суб'єкту, який затверджував цей проект або його правонаступнику.

Заперечення щодо затверджених заходів охорони існуючих будівель і споруд, обраних гірничим підприємством, експлуатуюча організація надсилає гірничому підприємству, яке їх затвердило.

Зазначені заперечення підлягають розгляду протягом 30 днів з дня отримання.

За результатами розгляду заперечень гірниче підприємство або проектна

організація приймає рішення стосовно врахування або відхилення заперечень щодо обраних заходів охорони об'єктів поверхні, про що повідомляє експлуатуючу організацію.

У разі незгоди експлуатуючої організації з таким рішенням гірничого підприємства або проектної організації, матеріали проекту підробки та затверджених заходів охорони в 10-денний строк з дня отримання такого рішення передаються для розгляду до територіального органу Держпраці.

Територіальний орган Держпраці протягом 10 днів з дня отримання відповідних матеріалів повинен винести остаточне рішення стосовно обраних заходів охорони об'єктів поверхні та повідомити його заінтересованим сторонам.

У разі відмови в узгодженні та затвердженні заходів охорони об'єктів поверхні один примірник проекту повертається суб'єкту звернення із зазначенням причин відмови.

Рішення територіального органу Держпраці може бути оскаржено в порядку, передбаченому законодавством.

III. Порядок ведення гірничих робіт у запобіжних ціликах

1. Проведення гірничих виробок у межах запобіжних ціликів дозволяється, якщо такі виробки передбачені проектом на будівництво, розширення і реконструкцію гірничого підприємства, і який отримав позитивний висновок експертизи проектних рішень з протиаварійного захисту, безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірничих підприємств.

2. Проведення в запобіжних ціликах підготовчих виробок, не передбачених затвердженими проектами на будівництво, розширення і реконструкція гірничих підприємств, дозволяється тільки згідно з проектом, який передбачає заходи, що забезпечують запобігання проявам небезпечних деформацій на об'єктах поверхні та капітальних гірничих виробках (далі – проекти), погодженим територіальним органом Держпраці.

3. Проекти складаються гірничим підприємством або за його дорученням проектною організацією та затверджуються гірничим підприємством не менше ніж за два місяці до початку їх проведення.

У пояснювальній записці до проекту повинні бути викладені заходи охорони із збереження стійкості гірських порід під час проходки та в період експлуатації виробок, а також їх закладці, у разі ліквідації, або обґрунтуванню відсутності потреби в цих заходах.

4. Проведення в запобіжних ціликах одиночної підготовчої виробки, не передбаченої під час затвердження заходів охорони об'єкта, що охороняється, здійснюється за наявності проекту із дотриманням таких умов:

1) відстань по вертикалі від покрівлі проектованої виробки до контакту корінних порід з четвертинними відкладеннями більш ніж $10H_e$ і до підвалини об'єкта, що охороняється, або земної поверхні більше ніж $20H_e$, де H_e – висота виробки начорно;

2) ширина виробки начорно не більше 5 м;

3) кут нахилу виробки не більше ніж 45° ;

4) проектована виробка буде в межах запобіжного цілика перетинати наявні виробки під кутом більше ніж 45° і буде віддалена від найближчих непересічних нею виробок на відстань більш чотирикратної своєї ширини, але не менше ніж 10 м;

5) виключення можливості вилуговування порід над запобіжним ціликом, обвалень або виносу пухких відкладень у виробки, які здатні призвести до утворення провалів під об'єктом, що охороняється, та до прориву води;

6) повного закладення прорізуючої виробки, коли мине в ній потреба.

Якщо будь-яка з перерахованих умов не дотримується, то проведення підготовчої виробки допускається тільки згідно з проектом, який передбачає заходи щодо запобігання та усунення можливої появи небезпечних деформацій на об'єктах, що охороняються.

5. Якщо об'єкт, що охороняється, належить сторонній організації, гірнече підприємство до затвердження проекту проведення одиночної прорізуючої

виробки, зобов'язане письмово повідомити зазначену організацію про наміри проведення гірничої виробки в запобіжному цілику.

6. Затвердження проектів проведення підготовчих виробок в запобіжних ціликах та їх розсилка експлуатуючим організаціям проводиться в порядку, визначеному пунктами 9-12 розділу II цих Вимог.

7. Для отримання погодження на виїмку запасів із запобіжного цілика, у разі коли потреба в охороні об'єкта минула, гірниче підприємство зобов'язане не пізніше ніж за два місяці до початку очисних робіт у цілику надати до територіального органу Держпраці заяву з додатком проекту ведення гірничих робіт у запобіжному цілику у двох примірниках.

У пояснювальній записці до проекту повинні бути зазначені причини втрати потреби в охороні об'єкта ціликом, спосіб, строки та порядок виїмки запобіжного цілика, дані про кількість видобутих запасів корисних копалин, довідка (згода організації, що експлуатувала раніше зазначений об'єкт) та заходи щодо безпечного ведення гірничих робіт під час виїмки цілика.

8. Гірниче підприємство зобов'язане вести систематичний контроль за відповідністю фактичних розмірів виробок, пройдених у запобіжних ціликах, розмірам, установленим проектом, а також за виконанням гірничих заходів охорони, передбачених проектом.

Про всі виявлені порушення керівник маркшейдерської служби гірничого підприємства повідомляє під підпис свого технічного керівника.

Технічний керівник гірничого підприємства зобов'язаний негайно вжити заходів щодо усунення виявлених порушень заходів охорони об'єктів поверхні.

IV. Ведення спостережень за процесами зсуву та деформаціями в межах зон небезпечного впливу гірничих робіт

1. Для отримання всіх необхідних даних про характер і параметри процесу зсувів гірських порід і земної поверхні та взаємозв'язку їх з деформаціями підроблюваних об'єктів, характер пошкоджень об'єктів, що перебувають у зоні впливу гірничих робіт, визначення рівня ефективності обраних заходів

охорони, а також попередження експлуатуючої організації про прояви деформацій на об'єктах, які підробляються, гірниче підприємство зобов'язане вести спостереження (як візуальні, інструментальні) за процесами зсування гірських порід, земної поверхні та основ споруд під впливом гірничих робіт, як підземними об'єктами, так і об'єктами, розташованими на поверхні.

Спостереження можуть проводитися маркшейдерською службою гірничого підприємства або спеціалізованими організаціями, які залучаються для цього гірничими підприємствами, а також експлуатуючими організаціями.

Обсяг і зміст спостережень повинні відповідати вимогам чинних нормативно-правових актів із спостереження за зсуванням гірських порід і земної поверхні та проекту заходів охорони об'єктів поверхні.

2. Спостереження для контролю за станом об'єктів поверхні, що перебувають під впливом гірничих робіт, а також процесом зсуванням земної поверхні передбачаються заходами охорони об'єктів у випадках підробки водних об'єктів, міст і населених пунктів, промислових комплексів, складних технічних і транспортних споруд, у тому числі залізниць та інше.

У разі підробки водних об'єктів поверхні повинні проводитися гідрогеологічні спостереження за надходженням води в гірничі виробки та її фільтрацією (через огорожувальні дамби і греблі водо- і шламосховищ).

3. На родовищах корисних копалин з невивченим характером процесу зсувань та деформацій земної поверхні інструментальні спостереження за цими процесами та за станом об'єктів, що охороняються, повинні передбачатися в усіх випадках.

Під час проведення очисних робіт в напрямку до об'єкта, що охороняється, у заходах охорони має передбачатися проведення спостережень за зсуванням земної поверхні до підходу зони впливу очисних і підготовчих виробок до зазначеного об'єкта.

Якщо за результатами спостережень будуть отримані величини кутів зсування та інші параметри зсування, що відрізняються від прийнятих у заходах охорони об'єкта поверхні, то заходи охорони об'єкта поверхні підлягають

уточненню.

4. Результати спостережень повинні систематично аналізуватися, узагальнюватися та оперативно використовуватися гірничим підприємством для вирішення питань охорони об'єктів поверхні.

5. Під час появи деформацій, небезпечних для кожного конкретного об'єкта, що охороняється, результати спостережень повинні бути негайно передані посадовим особам, відповідальним за своєчасне прийняття необхідних заходів.

6. За результатами проведення інструментальних спостережень і аналізу матеріалів керівником маркшейдерської служби або керівником спеціалізованої групи спостереження за процесом зсувів та деформацій гірничого підприємства розробляється технічний звіт, який повинен містити основні результати спостережень та рекомендації щодо їх практичного використання для вирішення питань охорони об'єктів, що охороняються. Звіт повинен зберігатися в маркшейдерському відділі гірничого підприємства.

V. Відповідальність за порушення вимог законодавства з охорони об'єктів поверхні від шкідливого впливу гірничих робіт

1. Особи, винні в невиконанні вимог щодо охорони об'єктів поверхні або гірничих виробок від шкідливого впливу гірничих робіт, несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства України.

2. Заходи охорони об'єкта поверхні, зведеного або реконструйованого на площі залягання корисних копалин без відповідного погодження, одержаного відповідно до вимог Положення про порядок забудови площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 1995 року № 33, або без виконання заходів охорони об'єктів поверхні, передбачених проектом, проводяться за рахунок експлуатуючої організації.

У разі якщо об'єкт поверхні підлягає охороні шляхом залишення запобіжного цілика, експлуатуюча організація повинна відшкодувати гірничому підприємству збиток, нанесений втратами запасів корисних копалин у цілику.

3. Відповідальність за своєчасне вжиття заходів у разі появи на об'єкті, що охороняється, під час його підробки небезпечних пошкоджень, покладається на технічного керівника експлуатуючої організації.

VI. Контроль за дотриманням цих Вимог

1. Контроль за правильністю вибору і здійсненням заходів охорони об'єктів поверхні та підземних об'єктів від шкідливого впливу гірничих робіт покладається на маркшейдерські, геологічні, технічні служби гірничого підприємства.

2. Територіальний орган Держпраці здійснює державний нагляд за своєчасним вибором заходів охорони об'єктів від шкідливого впливу гірничих робіт, дотриманням порядку затвердження заходів охорони, веденням гірничих робіт у запобіжних ціликах, своєчасним і правильним здійсненням затверджених заходів охорони об'єктів поверхні, запобігає необґрунтованій консервації запасів корисних копалин під об'єктами забудови родовищ корисних копалин, а також вирішує спірні питання між суб'єктами правовідносин у сфері користування надрами щодо виїмки запасів корисних копалин під забудованими територіями і приймає рішення, які є обов'язковими для сторін спору.

Генеральний директор директорату
норм та стандартів гідної праці

Юрій КУЗОВОЙ

Додаток І
до Вимог щодо забезпечення заходів
охорони об'єктів поверхні в умовах
шкідливого впливу гірничих робіт
(пункт 7 розділу І)

Журнал обліку запобіжних ціликів

1	№ п/п	Характеристика покладу (пласта), в якому побудовано цілик	2	Коли і ким затверджено цілик
3	Назва об'єкта, що охороняється			
4	По яким Правилам чи Вказівкам побудовано цілик			
5	Назва покладу (пласта)			
6	Потужність, м. Кут падіння, градус			
7	Вміст корисного компоненту, %			
8	Глибина залягання покладу під об'єктом, що охороняється			
9	Балансові запаси корисних копалин в цілику, т (тис. т)	Списано у втратах	10	Ким і коли дозволена віймка запасів із цілика
11	Дата початку і кінця виймки запасів із цілика			
12	Добуто корисної копалини із цілика, т (тис. т)			
13	Стан об'єкта, що охороняється, після виймки запасів із цілика			
14	Дата узгодження і затвердження описання			
15	Запаси корисних копалин, т (тис. т)			